

8. Wüster, E. (1975). Die Ausbildung in Terminologie und terminologischer Lexikographie. Lebende Sprachen. [in English].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАРМАЗІНА Коміла Баходирівна – викладач кафедри іноземних мов Центральноукраїнського національного технічного університету

Наукові інтереси: словотворення, термінотворення, методики викладання іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KARMAZINA Komila Bakhodyrivna – teacher at the Department of foreign languages in Central Ukrainian National Technical University

Scientific interests: word formation, terminology, methods of teaching foreign languages.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2024 р.

УДК 373.5.011.33

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-212-170-174

МИСНИК Алла Вікторівна –

вчитель-стажист Вільшанського ліцею

Вільшанської селищної ради Кіровоградської області

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8210-3112>

e-mail: allamysnik85@gmail.com

РЯБЕЦЬ Сергій Іванович –

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної та технологічної освіти

Цentrальноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7426-1217>

e-mail: 1432002@ukr.net

«ТЕХНОЛОГІЇ» В РОЗРІЗІ СКЛАДОВИХ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ У ЗЗСО

Стаття присвячена проблемі змісту складових компетентнісної підготовки у старшій школі. Здійснено теоретичний аналіз наукових джерел з питань компетентнісної освіти в рамках закладів загальної середньої освіти. Праці провідних вчених, таких як Бех І., Бірка М., Боярин Л. Васківська Г., Рудницька К., Шевчук С., Кулішов В. розглядають основні поняття компетентнісного підходу в системі освіти старшокласників, формування ключових компетенцій у системі компетентнісного підходу, визначають компетентнісний підхід як конкретний орієнтир модернізації сучасної освіти. На основі узагальнених даних наукової літератури запропоновано визначення компетентнісної освіти в закладах загальної середньої освіти як одного з підходів до навчання учнів, спрямованих на розвиток знань, умінь, особистісних якостей випускників. Охарактеризовано основні компоненти компетентнісної освіти в закладах загальної середньої освіти, зокрема когнітивні компетенції, такі як критичне мислення, аналіз та синтез, інформаційна грамотність та математична грамотність. Також обговорюються соціально-культурні компетенції, включаючи спілкування та співпрацю, розуміння культур та традицій, толерантність та розуміння інших. Практичні компетенції охоплюють навички та здібності, незалежність, самоорганізацію та підготовку до професійної діяльності. Академічні компетенції включають навички навчання, пошук інформації, самоорганізацію та самооцінку. Естетичні та творчі компетенції охоплюють художню та музичну грамотність, творче мислення та виразне мовлення. Кар'єрні компетенції включають кар'єрну орієнтацію та розвиток лідерства. Також висвітлюються громадянські компетенції, такі як участь у суспільному житті та розуміння прав та обов'язків громадян. Зроблені висновки доповнюють проблематику компетентнісного навчання в середній школі. Ця стаття може бути корисною для всіх, хто цікавиться питаннями компетентнісного навчання в середній школі.

Ключові слова: компетентнісне навчання, освітня діяльність, старшокласники, складові компетентнісного підходу.

MYSNYK Alla Viktorivna –

trainee teacher of Vilshany Lyceum

Olshansky village council of the Kirovograd region

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8210-3112>

e-mail: allamysnik85@gmail.com

RYABETS Sergiy Ivanovich –

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Professional

and Technological Education

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7426-1217>

e-mail: 1432002@ukr.net

«TECHNOLOGIES» IN THE CONTEXT OF THE COMPONENTS OF COMPETENCE TRAINING IN ZZSO

The article is devoted to the problem of content of components of competence training in high school. A theoretical analysis of scientific sources on the issues of competency-based education within the framework of general secondary education institutions is carried out. The works of leading scientists such as Bech I., Birka M., Boyaryn L., Kurish N., Boychuk Yu., Turchynov A., Palamar S., Vaskivska H., Rudnytska K., Shevchuk S., Kulishov V. on the basic concepts of competency approach in the education system of high school students, the formation of key competencies in the system of the competency-based approach, and the competency-based approach as a specific guideline for the modernization of modern education are considered. Based on the summarized data from scientific literature, we propose a definition of competency-based education in general secondary education institutions as one of the approaches to student education aimed at developing the knowledge, skills, abilities, and personal qualities of graduates. The main components of competency-based education in general secondary education institutions are described, including cognitive competencies such as critical thinking, analysis and synthesis, information literacy, and mathematical literacy. Socio-cultural competencies, including communication and cooperation, understanding of cultures and traditions, tolerance, and understanding of others, are also discussed. Practical competencies encompass skills and abilities, independence, self-organization, and preparation for professional activities. Academic competencies include study skills, information search, self-organization, and self-assessment. Aesthetic and creative competencies encompass artistic and musical literacy, creative thinking, and expressive speech. Career competencies involve career orientation and leadership development. Civic competencies, such as participation in public life and understanding of citizens' rights and responsibilities, are also covered. The conclusions drawn complement the problematics of competency-based education in high school. This article can be useful for anyone interested in the issues of competency-based education in high school.

Key words: *competence-based learning, educational activity, senior-level students, elements of the competency-based approach.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Компетентнісне навчання на уроках технологій на сьогоднішній день є важливим елементом освітньої системи, оскільки воно готує учнів до життя та роботи у сучасному технологічному світі. Цей підхід до навчання враховує потреби і вимоги суспільства, де технології постійно розвиваються, і вчить учнів працювати з ними ефективно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сучасної проблематики з питань компетентнісного підходу в рамках освітньої діяльності учнів розглядають у своїх роботах багато провідних науковців, зокрема Бех І. [1] – досліджує компетентнісний підхід у сучасній освіті, Бірка М. [2], Боярин Л. [2], Куриш Н. [2] – торкаються питання формування ключових компетентностей в системі компетентнісного підходу, Бойчук Ю. [3], Турчинов А. [3], Паламар С [7]. – досліджують компетентнісний підхід як своєрідний орієнтир модернізації сучасної освіти, Васківська Г. [4], Рудницька К. [8], Шевчук С. [8], Кулішов В. [9] – описують основні поняття компетентнісного підходу та його дидактику.

На думку значної кількості українських дослідників компетентності не зводяться до знань і вмінь в кількісному відношенні. Проте, без отриманих знань і власного досвіду набуття важливих ключових компетентностей є неможливим [5]. До того ж, набуття компетентностей залежить від активності, свідомого відношення до різних видів діяльності (праці, навчання тощо). Але, водночас, навіть у тлумаченні понять «компетентність», «технологія», «компетентнісний підхід» і дотепер немає одностайності

Мета статті – теоретично проаналізувати компетентнісне навчання в закладі загальної середньої освіти як ряд складових, що спрямовані на розвиток різних аспектів особистості учнів старшої школи і підготовку їх до життя та професійного зростання.

Методи дослідження – теоретичний аналіз психолого-педагогічної та фахової літератури, синтез, пояснення, класифікація.

Виклад основного матеріалу дослідження. Компетентнісне навчання в закладі загальної середньої освіти це підхід до навчання, спрямований на розвиток не лише знань учнів, але й їхніх навичок, умінь та особистісних якостей. Основна ідея полягає в тому, щоб готувати учнів до життя в сучасному суспільстві, надаючи їм необхідні інструменти для успіху в різних аспектах життя [6].

Основні складові компетентнісного навчання в ЗЗСО включають в себе сім основних компетентностей, якими має оволодіти учень старшої школи [3]. Розглянемо детальніше основні компетентності як складові компетентнісного навчання в ЗЗСО.

Когнітивні компетентності: ця категорія включає розвиток інтелектуальних навичок учнів ЗЗСО. Основні складові включають:

Критичне мислення: старшокласники навчаються аналізувати і оцінювати інформацію критично, роблячи обґрунтовані висновки та приймаючи обґрунтовані рішення.

Аналіз і синтез: старшокласники розвивають вміння аналізувати складні завдання, декомпонувати їх на менші складові і здійснювати синтез різних інформаційних джерел для розв'язання проблеми.

Інформаційна грамотність: старшокласники навчаються шукати, вибирати, оцінювати і використовувати інформацію з різних джерел, включаючи Інтернет, з дотриманням правил джерелокоористування та обробки даних.

Математична грамотність: розвиток математичних навичок та вмінь, які допомагають учням вирішувати математичні задачі, розв'язувати рівняння і використовувати математику у повсякденному житті [2].

Соціокультурні компетентності: компетентнісне навчання також розвиває

комунікативні навички учнів, оскільки вони часто працюють у групах, спілкуються з однокласниками та вчителями, а також презентують свої проекти та ідеї. Це допомагає підготувати їх до співпраці в команді в майбутньому професійному житті. Ця категорія спрямована на розвиток соціальних навичок та усвідомлення культурної різноманітності. Вона включає:

Спілкування та співпрацю: старшокласники вивчають навички ефективного спілкування, вміння слухати та висловлювати свої думки, а також працювати в команді і вирішувати конфлікти.

Розуміння культур і традицій: старшокласники досліджують культури різних народів, їх історію, мови, традиції та цінності для кращого розуміння світу.

Толерантність і розуміння інших: старшокласники навчаються бути толерантними до інших культур, релігій, ставлень та переконань, розвивають уміння сприймати та поважати різницю [6, 7].

Практичні компетентності: однією з ключових переваг компетентнісного навчання на уроках технологій є практичність. Учні вивчають не тільки теоретичні аспекти технології, але й мають можливість застосовувати свої знання на практиці. Вони виготовляють реальні продукти, проєктують різноманітні об'єкти, працюють з матеріалами та обладнанням. Це надає їм цінний досвід і підготовлює до майбутньої професійної діяльності.

Ця категорія включає в себе навички, які дозволяють учням застосовувати знання у практичному житті. Сюди входять:

Практичні навички і вміння: старшокласники навчаються вирішувати практичні завдання, такі як готування їжі, обслуговування автомобіля, основи дизайну, ремонт вдома і багато інших.

Самостійність і самоорганізація: старшокласники навчаються самостійно планувати свій час, встановлювати цілі і досягати їх, а також приймати відповідальність за свої дії.

Підготовка до професійної діяльності: старшокласники проходять стажування чи практику в обраних професіях для підготовки до майбутньої професійної діяльності [2].

Академічні компетентності: ця категорія спрямована на розвиток учнівських навичок навчання та самонавчання. Вона включає:

Навчальні навички: учні навчаються як ефективно вивчати новий матеріал, використовувати різні джерела інформації, а також оцінювати і покращувати свої навчальні досягнення.

Пошук інформації: старшокласники розвивають навички пошуку потрібної інформації, використовуючи бібліотеки, Інтернет та інші ресурси.

Самоорганізація та самооцінка: старшокласники навчаються самостійно планувати своє навчання, ставити цілі і контролювати свій прогрес [2, 6].

Естетичні та творчі компетентності: компетентнісне навчання сприяє розвитку креативності та інноваційного мислення. Учні вчать думати нестандартно, генерувати нові ідеї та рішення, а також створювати продукти, які відповідають сучасним вимогам. Це важливо в умовах швидкого технологічного розвитку. Ця категорія сприяє розвитку творчого мислення та естетичних смаків. Вона включає:

Художня та музична грамотність: старшокласники досліджують мистецтво, музику, театр та інші форми виразності.

Творче мислення: старшокласники розвивають здатність до творчого мислення, творчого виразу і вирішення творчих завдань.

Виразне мовлення і виразність: старшокласники навчаються виражати свої думки та почуття через слово, мову та мистецтво [4].

Кар'єрні компетентності: ця категорія спрямована на підготовку старшокласники до вибору та успішної реалізації професійної діяльності. Вона включає:

Орієнтація в професійних можливостях: старшокласники вивчають різні професії, ринок праці і можливості для подальшої освіти.

Навички працевлаштування: старшокласники навчаються шукати роботу, готувати резюме, вести співбесіди та інші навички, необхідні для успішного працевлаштування.

Розвиток лідерських якостей: старшокласники навчаються керувати групами, брати на себе лідерські обов'язки та приймати відповідальність за власний успіх [8].

Громадянські компетентності: важливим аспектом компетентнісного навчання є підготовка учнів до вирішення реальних життєвих завдань та проблем. Вони вчать аналізувати ситуації, робити відповідальні рішення, враховуючи етичні та екологічні аспекти. Ця категорія сприяє розвитку громадянської свідомості та активності. Вона включає:

Участь у громадському житті: старшокласники навчаються брати участь у громадських ініціативах, волонтерстві та інших формах громадянської активності.

Розуміння прав і обов'язків громадян: старшокласники вивчають свої права і обов'язки як громадяни, а також засоби захисту своїх прав [1].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок напряму. Вище зазначені компетентності доповнюють одна одну і створюють повний образ компетентного громадянина, готового до активного життя, самореалізації та внесення важливого вкладу у суспільство. Важливою складовою цього процесу є інтеграція цих компетентностей у навчальну

програму, яка сприяє більш глибокому та повному розвитку старшокласників.

Вважаємо, що перспективи подальших розробок потрібно спрямувати в більш глибоке вивчення проблем компетентнісного навчання у ЗЗСО в контексті сучасних та майбутніх викликів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: підручник. Київ, 2012 URL: <http://www.ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html>. (дата звернення 13.10.2023).

2. Бирка М. Ф., Боярин Л. В., Куриш Н. К. Нова українська школа як простір формування ключових компетентностей учасників освітнього процесу: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (3 грудня 2020, Чернівці) Чернівці: ППОЧО, 2020. 339 с.

3. Бойчук Ю.Д., Турчинов А.В. Компетентнісний підхід як методологічна основа реформування вітчизняної сучасної вищої освіти. «Наукові записки Кримського інженерно-педагогічного університету». 2014. Випуск 48. (Серія «Педагогічні науки»). С. 29-34.

4. Васильківська Г.О. Формування системи знань про людину в учнів старшої школи: теорія і практика: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 512 с.

5. Мачача Т. С. Обґрунтування компетентнісного підходу до відбору і реалізації змісту технологічної освіти. *Труд. підготовка в сучас. шк.* 2013. № 7/8. С.32-36.

6. Освіта протягом життя: світовий досвід і українська практика. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. 2010. URL: <http://niss.gov.ua/articles/252/> (дата звернення: 10.10.2023).

7. Паламар С.П. Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання.* 2018. № 1/2 (20/21). С.267-278.

8. Рудницька К.В. Сутність понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми. *Науковий вісник Ужгородського університету(Серія «Педагогіка. Соціальна робота»)*. 2016. Вип. 1 (38). С. 241-244.

9. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практико-орієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (2012). *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: pidruchnyk*. [Competence approach in modern education: textbook]. Kyiv. URL: <http://www.ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html>. (data zvernennia 13.10.2023). [in Ukrainian]

2. Byrka, M.F., Boiaryn, L.V., Kurysh, N.K. (2020). *Nova ukrainska shkola yak prostir formuvannia kliuchovykh kompetentnosti uchasnykiv osvitnoho protsesu* [New Ukrainian school as a space for the formation of key competencies of participants in the educational process]: tezy dopovidei vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (3 hrudnia 2020, Chernivtsi). Chernivtsi. [in Ukrainian]

3. Boichuk, Yu.D., Turchynov, A.V. (2014). *Kompetentnisnyi pidkhid yak metodolohichna osnova*

reformuvannia vitchyznianoї suchasnoї vyshchoї osvity. [Competence approach as a methodological basis for reforming the national modern higher education]. «Naukovi zapysky Krymskoho inzhenerno-pedahohichnoho universytetu», (Serii «Pedahohichni nauky»). Vypusk 48. [in Ukrainian]

4. Vaskivska, H.O. (2012). *Formuvannia systemy znan pro liudynu v uchniv starshoi shkoly: teoriia i praktyka : monohrafiia*. [Formation of a system of knowledge about a person in high school students: theory and practice: monograph]. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. [in Ukrainian]

5. Machacha, T.S. (2013). *Obruntuvannia kompetentnisnogo pidhodu do vidboru i realizacii zmistu tehnologichnoї osvity*. [Justification of competence approach to selection and implementation of technological education content]. *Trud. pidgotovka v suchas. shk.* № 7/8. [in Ukrainian]

6. *Osvita protiahom zhyttia: svitovyi dosvid i ukrainska praktyka*. [Lifelong Learning: World Experience and Ukrainian Practice]. (2010) Analitichna zapyska. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. URL: <http://niss.gov.ua/articles/252/> (data zvernennia: 10.10.2023). [in Ukrainian]

7. Palamar, S.P. (2018) *Kompetentnisnyi pidkhid yak metodolohichni oriientyr modernizatsii suchasnoї osviti*. [Competence approach as a methodological benchmark for the modernization of modern education]. *Osvitlohichniy diskurs: elektronne naukove fakhove vydannia*, № 1/2 (20/21). [in Ukrainian]

8. Rudnitska, K.V. (2016) *Sutnist poniat «kompetentnisnyi pidkhid», «kompetentnist», «kompetentsiia», «profesiina kompetentnist» u svitli suchasnoї osvitoї paradyhmy* [The essence of the concepts of "competence approach," "competence," "competence," "professional competence" in the light of the modern educational paradigm]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu (Serii «Pedahohika. Sotsialna robota»)*. Vyp. 1 (38). [in Ukrainian]

9. Shevchuk, S.S., Kulishov, V.S. (2021) *Dydaktyka profesiinoї osvity: praktyko-zoriietovanyi aspekt* [Didactics of vocational education: practice-oriented aspect]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Bila Tserkva. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

МИСНИК Алла Вікторівна – вчитель-стажист Вільшанського ліцею Вільшанської селищної ради Кіровоградської області.

Наукові інтереси: теорія і методика технологічної та професійної освіти.

РЯБЕЦЬ Сергій Іванович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми технологічної та професійної підготовки студентів ЗВО та учнів ЗЗСО.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

MYSNYK Alla Viktorivna – trainee teacher of Vilshany Lyceum Olshansky village council of the Kirovograd region.

Scientific interests: theory and methodology of technological and professional education.

RYABETS Serhiy Ivanovych – candidate of technical sciences, associate professor, associate professor of the department of technological and professional education

of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: problems of technological and professional training of students of higher education institutions and students of vocational schools.

Стаття надійшла до редакції 29.11.2023 р.

УДК 378:371.134:316.444.5

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-212-174-178

ФІЛОНЕНКО Оксана Володимирівна –
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>
e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито особливості формування професійної мобільності майбутніх учителів в умовах закладу вищої освіти.

Професійну мобільність майбутнього педагога визначаємо як властивість особистості, що сприяє швидкому реагуванню на складну ситуацію та актуалізує всі потенційні можливості суб'єктивної активності студента при виборі варіантів та способів вирішення професійно-педагогічних завдань та прогнозування професійної самореалізації. Професійна мобільність є фундаментом ефективності реагування особистості різні проблемні ситуації, що склалися у суспільстві. Вона виступає в якості особистісного ресурсу, що лежить в основі дієвого перетворення навколишнього світу і себе в цьому світі та забезпечує фахівцеві готовність до змін не тільки професійного, а й особистого життя; сприяє розвитку творчого ставлення до професійної діяльності, до саморозвитку, ефективного вирішення професійних і життєвих проблем з багатоаспектними факторами вибору.

Встановлено, що у соціокультурному освітньому просторі закладу вищої освіти «перехід» з одного рівня на інший має забезпечуватись реалізацією комплексу стратегічних умов, а також педагогічних тактик, що сприяють розвитку сприйнятливості майбутнім учителям змін, новацій у процесі професійної діяльності. Педагогічна підтримка становлення та розвитку професійної мобільності майбутнього вчителя в соціокультурному освітньому просторі вищої освіти є сукупністю послідовних дій: залучення студентів до цінностей професії, організації власне творчої діяльності. Але до того ж майбутній учитель повинен бути готовий вміти організувати власну професійну діяльність орієнтуючись на кращі зразки майстрів своєї справи, а також бути готовим і здатним приймати нововведення. Педагогічний супровід включення майбутнього вчителя до проектної діяльності полягає у відборі науково обґрунтованих стратегічних умов, а також здійснюється за допомогою активної участі в ній. Примноження соціально-професійних цінностей майбутнього вчителя як стратегія передбачає активні дії самого студента в процесі інноваційної діяльності (включення в наукові дослідження, оволодіння новими видами професійної діяльності, проектування кар'єри, розробка та захист авторських проектів), що здійснюється за підтримки викладача.

Ключові слова: мобільність, професійна мобільність, майбутній вчитель, заклад вищої освіти.

FILONENKO Oksana Volodymyrivna –
Doctor of Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Pedagogy and Special
Education
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>
e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

FORMATION OF PROFESSIONAL MOBILITY OF FUTURE TEACHERS IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

The article reveals the peculiarities of the formation of professional mobility of future teachers in the conditions of a higher education institution.

We define the professional mobility of the future teacher as a personality trait that contributes to a quick response to a difficult situation and actualizes all the potential possibilities of the student's subjective activity when choosing options and ways of solving professional and pedagogical tasks and predicting professional self-realization. Professional mobility is the foundation of the effectiveness of an individual's response to various problematic situations that have developed in society. It acts as a personal resource that underlies the effective transformation of the surrounding world and oneself in this world and ensures the specialist's readiness for changes not only in his professional life, but also in his personal life; contributes to the development of a creative attitude to professional activity, to self-development, effective resolution of professional and life problems with multifaceted factors of choice.

It was established that in the socio-cultural educational space of a higher education institution, the "transition" from one level to another should be ensured by the implementation of a complex of strategic conditions, as well as pedagogical tactics, which